

מכתבים במתנסלכניה

(מסופרנו המיוחד)

מג"מורש, י"ב כ"ן תרפ"ב

הרב הקלוזנבורג

אישיות מזהירה שהשפעתה עוברת גם את גבולות טרנסלכניה — הוא הרב הקלוזנבורג. בורגני ימעיטם הם היהודים בטרנסלכניה ומאמצות הממוכות לה שלא ישתוקקו לשמוע או לכל הפחות לראותה; וביחוד בין החוגים החרדים הנזטים לע"ע רק אהדה לרעיון הלאומי ולכס הוסס במ עדין אם לתורות בגלוי ברעיון זה — או להיות "ציוני" בצנעא כדי שלא להעלות על עצמו חמת רבו, שכן מועמים ידועים הנהו מכתגרי הציוניות — טזפסכו. לאחרים אחרי שמעם את הרב הקלוזנבורג רורש במלוי רציוניות... והרב גלונר היודע ומכיר את ערך עצמו והשפעתו על חוג זה עוכד בכל כחו ומרצו להכריע את הכף לצד אחד. כו מ"הפוסקים" — לפי דבריו — אין שום תקנה.

ותנה כומן האחרון אחרי שנתפטר הרב הגאון מור"ד משה שמואל גלונר ממשרתו בתור רב ראשי בקלוזנבורג, שוב לא ראו לפננו את כל המעוררים והמבשולים שעמדו על דרכו בהיותו רב. במלים אחרות — פקיד קהלה. ומעתה יכול הוא לגשם את שאיפתו

להחל בעבודת ההטפה לרעיון הלאומי והציוני באין מפריע ובאין מל שהוא אוסר לו מה תעשה. כי אמנם עבודה זו אם גם קשה ומיגעת — ובפרט לגבי אדם בא בימים כמולנו — היא היא המוסיפה לו מרץ ועצמה להמשיכה — יוכה כל מל ששמעו דורש לפני הקהל.

קהל החודי טרנסלכני איננו להוט כל כך אחרי מרצים ציוניים מפני הטוב הידוע וקמחא טחינא הוא טוחן. ברם היה מודעה קטנה שהרב הקלוזנבורג ידורש וזמן רב לפני התחלת הדרשה מלא האולם ומה לפה באין לשום ומאחרי שהרב בושמע את דרשותיו רק גרמנית-יהודית, ולא כל יהודי טרנסלכני נזקק לשפת זו. ובפרט הנשים והדור הצעיר. — רק החרדים בלאו היהודי הפשוט ואף מן המתבוללים הזקנים אלו שמשחו מן היהדות עורה נסרחת אחריהם. באים ונדחקים לשמוע.

רק חדש אחרי התפטרותו יקרא הרב גלונר במעם ההסתדרות "המזרחי" בטרמניה שמה כדי לעורר מעט את הכחות המזרחיים-כמעט בכל ערי גרמניה וזמזומות כמו ברלין. לפעמי, המבורג, שה"מזרחי" תופס שם מקום

הגוי, הרצה הרצאות מענינות. העתונות הגרמנית היהודית התחשבה עם הרצאותיו אלו, כעם הופעה חשובה שבמהלכה להשפיע על חוגים ידועים מבין היהדות הגרמנית האורתודוקסית. לקחת חלק בבנין ארצנו ואהרי שובו—בדרך עשה קפנדריא גם לוינה וקבלת פנים נהדרה נערכה לו שם, זמובן טאליו שגם שם דרש — פנה את תשומת לבו גם לארצו לטרנסלבניה.

הריני מניח, כי כדאי למסר תאור אישי כפורט מרוב זה גם לקוראי "דאריהיום" כי דאוי הוא רב זה שגם יהודי א"י ידעו מעט על אודותיו ולא להסיק מסקנות. כי כל רב אונגרי או טרנסלבני הוא ממתנגדי רעיוננו. כל המדות שמנו הן"ל בתלמודיכם הנו בו, אם תעיר רק פעם עינך בו תוכיח שענה עומד לפניך. מלבשו הוא חצי עומד ארופי וחצי יהודי, זקנו הלבן מבסס את הזהו הרחב, פניו הלבנים, כצוה הגבחה יענינו הכועזות מוסיפות לו הדרת כבוד. כשעומד הוא על הבימה לדרש — הקהל הוא במקום, דימת קדש שוררת, והוא מדבר ומה נעים לשמע את קולו, כמונה מעת בן נגידות המלים מתוך פיו, וכמה יודע הוא לתבל את דרשותיו ממדרשי הו"ל ובמשליעם שונים. מתוך מנט אלפי האנשים העומד דהויקים וצפופים יה אצל זה, יש להכיר את החמאה המרובה שנהנים מדרשתו, וכשמניחיה הוא את קולו תרגיש כאלו יד חזקה מעיסקה עליך, ומלאך מעלם קובע את דבריו במחוד...

רבות הן ההרצאות ששמעתי בימי חי, ואולם מעטים היו שהשפיעו במדה כזו ישל ישותך ומהותך מרוכזה רק באיש העומד ודרש לפניך על הבמה.

תכן נאומיו משתנה לפי הקהל ולפי המקום, ואך רעיון אחד נמשך כשלשלת בכל נאומיו: לתכך ולעור בבנין הארץ ע"י ס"ח וע"י יומה פרטית.

זה שבועות שהרב גלוגי מבקר את כל ערי טרנסלבניה הגדולה ובכל מקום בואו מקבלים אותו בכבוד הראוי לו. נאומיו עושים רשם נבר, ומקיל הוא את עבודת ס"ח שתתחיל בקרוב בכל טרנסלבניה. בשיחה שחיתה לי עם הרב גלוגי ועל שאהתי מה היא דעתו על מעשי האגודות או "מרכז האורתודוקסים" שמתרפים ומגדפים אותו בכל מקרה ומקרה — ענני כי "לא מדיש תצא התורה" כי אם מירושלם מפיו של ראש רבני א"י הרב קוק וחבריו, ושהגולה תאמין ותסמך עליהם, מאשר על רבנים מהרהרי ריב ומדות בין יתר דבריו הזכיר בי נקרא מטעם הסתדרות "המזרחי" באמריקה. לדרש שם, ואולם עוד לא החליט אם לנסע שמה היות ונסיעה זו תקשה עליו לעת זקנתו ואולם אט יחליט לנסע יעבר גם לאנגליה.

ככה נבדל רב אחד מיתר רבני מרני סלבניה המקדיש את כחו ומרצו לטובת עמנו וארצנו.

משנת מוסלר